
Jose Cruz Sarasola Mitxelena nire lagun handiari nire sentipenen kutxaren barruan

Laguna galtzen dugunean ezinbestekoa da nahigabea
edo atsekabea sentitzea.

Jose Luis Insausti Urigoitia

Laguna galtzen dugunean ezinbestekoa da nahigabea edo atsekabea sentitzea. Egunak bizitasunik gabeko bihurtzen dira eta ez dugu gogorik izaten gure jarduerak burutzeko, batez ere beste mundurantz joan dena gure lagun leial bat bada.

Ez dago gehiago suntsitu gaitzakeena maite dugun norbait hiltzea baino. Izan ere, bera falta dugunean ulertzen dugu heriotza baino ikaragarriagorik ez dagoela, eta irekitzen den oinaze zauria oso zaila dela osatzea.

2016ko apirilaren 6an, Jose Cruzen heriotza uste-kabeko berria izan zen. Hunkitu egin gintuen, sinagogortasun eta oinaze sakon baten nahasketa sentiarazi zigun. Jakin badakigu gutako bakoitza ibilbide laburreko bidaiari garela mundu apetatsu baina zoragarria ere baden mundu honetan, eta tarteka erabat ankerra ere bai. Hala dela, jotzen dugun guztia kartazko gaztelua bezala eror daiteke egun batetik bestera. Horrelako gorabeherak aipatzen genituen askotan geure artean.

Nire ustez, oso pertsona berezia eta egundoko bizitza adibide izan zinen guztiontzat. Lagun arteko harremana 1974. urtetik eratu genuen, eta ez zait

sekula ahaztuko. Adiskidetasun huts-hutsa izan zen, urte mordoa iraun zuena, heriotzak soilik banandu ahal izan gaitu eta.

Baina lerro hauek idazteko unean gurekin ez bazau-
de ere, bertan jarraitzen eta jarraituko duzu bizirik
nire oroimenean eta bihotzean.

Lagun hori, agur esan gabe joan zinen. Atzean utzi
zenituen bizi izandako une haiek eta elkarrekin bi-
zitzeko falta izan genituenak. Borroka oso zail haiei
aurre egin genien, barrez ere lehertu ginen une alaiak
gozatuz. Den den, malkoak ezinbestekoak dira, zu
joan egin zara eta. Ez dago erremediorik, nire arima
zimurtu egiten da zure agurraren isiltasun hotzaren
ondorioz.

Joan egin zinen, guztiok egunen batean egingo du-
gun bidean barrena, baina, agian, azkarregi izan zen.
Beharbada, beste munduak zure alaitasuna behar
zuen barrez betetzeko zerua deitzen dugun leku hori.
Gaur zure arima han bertan dago eta zure bihotzak
gure artean jarraituko du.

Ez zaitut estutuko gaur zu joateak eragin digun su-
frimenduaz hitz eginez, eta zure familiartekoen eta
lagunen artean utzitako hutsunea nolakoa izan den
ere ez dizut kontatuko. Bizi zinela antzeman zenuen
zuri genizun maitasunaren handitasuna, eta orain
zauden lekutik ondorioztatu dezakezu zu joateak
eragin digun oinazearen bizitasuna. Beraz, artikulu
hau bideratuko dut gure elkarrizketen hizkera be-
rean, hau da, zuzena, xehea, argia, erlaxatua eta ze-
hatza izango da, zuk gogoko zenuen bezala.

Lehenik, argitu behar dizut jarraian idatziko dudana
ez dela soilik lagun bati egindako omenaldia, baizik
eta bete beharreko eginkizuna. Izan ere, uste dut gi-
zarteari denok transmititu behar dizkiogula joaten
zaretenon lekukotza biziak eta adibide eredugarriak,
zuen bizitzak oinarritu dituzuenean etikaren eta ba-
lioien sakontasunaren haritik. Agintzen dizut nire
hitzetan ez dela izango esajeraziorik. Idatzi baino
gehiago, zuk ekintzekin idatzi zenuena soilik hitze-
tan transkribatuko dut. Egin dezakedan omenaldirik
onena da zure eredia erabilgarria izan dela erakus-
tea.

Jose Cruz Erreterian jaio zen, eta beti bere herria-
rekin konprometitua egon zen. Zenbat aldiz "behar-
turik gaude gure herriaren historia berreskuratzea,
ahaleginak egin behar ditugu dokumentatzen eta
idatzirik uzten" esaten zuen. Sentipenezko hitz ho-
riekin beti animatzen ninduen idaztera, uste zuelako
kultur aurrerapauso handia izango zela gure herria-
rentzat.

Hil zen egunaren bezperan hizketan aritu ginen ha-
sita genuen proiektu interesgarri bati buruz. Adierazi
nion biharamunean Madalena Basilikaren historia-
ren liburua aurkeztuko nuela nik, eta zorionak eman
zizkidan. Jose Cruz eta Miren emaztea Maria Mag-
dalenaren Lagunak Kultur Elkarteak basilikan anto-
latzen genituen kontzertuetara joaten ziren. Berak
basilikan egindako lana eskertzen zigun eta adorea
ematen zigun aurrera ekiteko.

Oraindik gogoan dut nire bizitzaren parte izaten hasi
zinen eguna. Hasieran ez nuen pentsatu horren be-
rezia izango zenik, edozein unetan ondoan izan ne-
zakeen laguna, alegia. Adin aldea ez zen oztopo izan
gure arteko adiskidetasuna gero eta handiagoa izan
zedin. Zurekin barre egitea erraza zen, eta adina
zenbakia besterik ez zen.

Ezagutu zintudan moduan ez zen beharrezkoa ezer
esatea gauzaren bat gertatzen zela jakiteko. Zure
ondoan igarotako momentuak egundoko esperien-
tzia izan ziren eta nire oroimenean betiko geratuko
den oroitzapena izango da. Izan ere, inoiz ez dut
ahaztuko, nire iritziz, gure herrian lan-, gizarte-, kul-
tura- eta politika-arloetan historia egin zuen norbait.
Mila esker zurekin bizi izandako une horiengatik.

Jose Cruzek frankismoaren aurka sortutako ekintza
guztietan jardun zuen. Polizia atzetik segika izaten
zuen, kartzelatua izan zen, familia ondasunak eta
berek lapurtu zizkieten; alabaina, gorabehera ho-
riek guztiek moldatu zuten Jose Cruzen bizitza eta
izaera. Bera beti "galtzaileen alderdiarekin" zegoen
lerrokaturik. Beti erakutsi zituen bere konpromisoa
eta militantzia, eta abertzalea eta euskalduna sen-
titzen zen.

Ezagutu zintugunok beti jakin genuen pertsonaren
irudiaren atzean bazela, nire ustez, behintzat, egun-

doko arima, eta hala zela erakutsi zenigun sarritan gai korapilatsuetan. Esan beharra daukat, eta hala sentitzen dut, pertsona ikaragarria izan zinela, lagun deitu ahal izateko harrotasun handiena.

Askotan jarduten genuen bizitzan barrena zure iragiteaz hala nola nireaz, eta kontuan hartuta gure artean zegoen adin aldea handikeriaz jardun beharrean, behin baino gehiagotan adierazi bezala, apala izatea nabarmentzen zenuen. Apala izateak ikas-tera zaramatza, eta paradoxikoki, zu maisu bihurtu zintuen eta ni ikasle. Nire nahia da lerro hauek balio izatea hilondoko omenaldia eskaintzeko, hau idazten duenaren aldetik, ohoratua, laketua era harro-harro zu ezagutu izanaz sentitzen bainaiz.

Zure heriotzak tristura handia eragin zigun eta zure hutsunea ezingo du inork bete. Beti lagun zintzoa izan zinen, eta gainerako guztiei laguntzeko prest. Mundu honetatik barrena gure iragaitea laburra da eta egunen batean gure arimek elkarrekin topo egingo dute. Duela urte bat zure arima beste mundura abiatu zen, baina gu guztion bihotzean bizi zara. Eta hauxe da esker oneko oroitzapena Jose Cruz nire lagunaren alde

Adio nire lagun handiari.

Beti gogoan izango zaitut!

Eskerrak horrenbeste urtetan izandako une haiengatik guztiengatik. Une haiek konpartitutako sentimenduak eta pentsamenduak, ametsak eta desirak izan ziren, sekretuak, barreak eta malkoak eta, batez ere, gure adiskidetasuna. Minutu bakoitza bihotzean betiko iltzaturik geratuko da.

